

קידושין כג

ר' שמעון בן אלעזר	חכמים	ר' מאיר	
ע"י אחרים	ע"י עצמו (ואף על ידי אחרים)	ע"י אחרים	כסף
ע"י אחרים	ע"י אחרים (ואף על ידי עצמו)	ע"י עצמו	שטר
זכות	זכות	חוב	חוב או זכות לעבד להשתחרר?
לא	כן	לא	האם יש קניין לעבד בלא רבו?
לא	כן	כן	גיטו וידו באין כאחת?

דעת ר' מאיר - בכסף ע"י אחרים אין, אבל לא על ידי עצמו.
שאלה ותשובה: במאי עסקינן?

- אילימא **שלא מדעתו**, מכדי שמענא ליה לר' מאיר, דאמר: חוב הוא לעבד שיצא מיד רבו לחירות, ותנינא: **זכין לאדם שלא בפניו, ואין חבין לו אלא בפניו!**
- אלא פשיטא **מדעתו**, והא קמשמע לן, על ידי אחרים אין, על ידי עצמו לא, אלמא: אין קנין לעבד בלא רבו;
קושי: אי הכי, אימא סיפא: **בשטר על ידי עצמו**, על ידי עצמו אין, על ידי אחרים לא, ואי מדעתו, על ידי אחרים אמאי לא?
תירוץ 1: וכי תימא, מאי **ע"י עצמו**? אף ע"י עצמו, והא קמ"ל, דגיטו וידו באים כאחד **דחייית התירוץ**: והא לא תני הכי! דתניא: **בשטר ע"י עצמו ולא ע"י אחרים, דברי ר"מ!**
תירוץ 2: אמר אביי: לעולם **שלא מדעתו**, ושאיני כסף, הואיל וקני ליה בעל כורחיה מקני ליה בעל כורחיה.
קושי: אי הכי, שטר נמי!
תירוץ: האי שטרא לחוד, והאי שטרא לחוד.
קושי: הכא נמי האי כספא לחוד, והאי כספא לחוד!
תירוץ: טיבעא מיהא חד הוא.
תירוץ 3: רבא אמר: כסף - קבלת רבו גרמה לו, שטר - קבלת אחרים גרמה לו.

דעת חכמים - וחכמים אומרים: בכסף ע"י עצמו. בכסף ע"י עצמו אין, ע"י אחרים לא, **קושי**: אמאי? נהי נמי **דשלא מדעתו**, מכדי שמענא להו לרבנן, דאמרי: זכות הוא שיצא מתחת יד רבו לחירות, ותנינא: **זכין לאדם שלא בפניו, ואין חבין לו אלא בפניו!**
תירוץ 1: וכ"ת, **מאי ע"י עצמו**? אף ע"י עצמו, וקמ"ל דיש קנין לעבד בלא רבו, **קושי**: אי הכי, אימא סיפא: **בשטר ע"י אחרים** ולא על ידי עצמו, והא קיימא לן, דגיטו וידו באין כאחד!
תירוץ: וכי תימא, מאי **ע"י אחרים**? אף ע"י אחרים, והא קמ"ל, דזכות הוא לעבד שיצא מיד רבו לחירות,
דחיייה: אי הכי, נערבינהו וניתנינהו: בכסף, ובשטר בין ע"י אחרים בין על ידי עצמו!
תירוץ 2: אלא, בכסף - בין ע"י אחרים בין ע"י עצמו, בשטר - ע"י אחרים ולא ע"י עצמו, ור"ש בן אלעזר הוא; דתניא, **ר' שמעון בן אלעזר אומר: אף בשטר, על ידי אחרים ולא ע"י עצמו**;

ושלש מחלוקות בדבר.

הטעם לדברי ר' שמעון בן אלעזר: אמר רבה: מ"ט דר' שמעון בן אלעזר? גמר **לה לה** מאשה, מה אשה עד שיוציא גט לרשות שאינה שלו, אף עבד נמי עד שיוציא גט לרשות שאינה שלו.

